

опікунів, піклувальників, а також адміністрацію дитячої установи накладається грошове стягнення від двох до п'яти розмірів мінімальної заробітної плати».

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 р. // Голос України. – 2012. – 19 травня (№ 90-91). С. 2.
2. Сімейний кодекс України: Відомості Верховної Ради. – 2002, № 21-22.
3. Цивільний кодекс України: Відомості Верховної Ради. – 2003, № 40-44.
4. Кримінально-процесуальне право; Курс лекцій: навчальний посібник. Лобойко Л.М. – К.: «Істина», 2007.
5. Кримінальний процес: підручник / за ред. Грошового Ю.М. та Каплінової О.В. – Х.: «Право», 2010.
6. Теорія держави і права: академічний курс. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. – К.: «Юрінком Інтер», 2006.
7. Сучасний тлумачний словник української мови. Кусайкіна Н.Д., Цибульник Ю.С. – К.: «Школа», 2008.

Беззуб Яна Олександрівна

курсант 4 курсу факультету з підготовки слідчих
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник: Солдатенко О.А

професор, кандидат юридичних наук., полковник міліції,

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСТАВИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ НЕПОВНОЛІТНІХ

Актуальність даної теми полягає у тому, що з прийняттям нового кримінально процесуального кодексу (далі КПК), в Україні почне діяти зовсім нова, європейська система запобіжних заходів. Законодавець відмовився від таких видів запобіжних заходів, як: підписки про невиїзд, поруки громадської організації або трудового колективу, нагляду командування військової частини.

Система запобіжних заходів визначена в ст. 176 КПК України, а саме:

- 1) особисте зобов'язання (ст. 179 КПК);
- 2) особиста порука (ст. 180 КПК);
- 3) застава (ст. 182 КПК);
- 4) домашній арешт (ст. 181 КПК);
- 5) затримання – тимчасовий запобіжний захід (ст.ст. 188–192, 207–213 КПК);
- 6) тримання під вартою (ст. 183 КПК).

Вони призначені для врегулювання правових відносин, що виникають у сфері кримінального судочинства, у всіх випадках, коли необхідно виключити для підозрюваного, обвинуваченого можливість переховатися від органів досудового розслідування або суду чи іншим чином зашкодити встановленню істини.

За своєю юридичною природою запобіжні заходи застосовуються тоді, коли особа ще не визнана винною у скоєнні кримінального правопорушення, тобто згідно із презумпцією невинуватості вона є невинуватою. Тому застосування запобіжних заходів ні в якому разі не повинно розцінюватися як покарання, а є лише певними обмеженнями особи, яка підозрюється чи обвинувачується у скоєнні кримінального правопорушення.

В особливих порядках кримінального провадження (розділ IV) зазначається, що до неповнолітніх підозрюваних, обвинувачених може застосовуватися передання їх під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а до

неповнолітніх, які виховуються в дитячій установі, – передання їх під нагляд адміністрації цієї установи (ч.1 ст. 493 КПК).

Застава як запобіжний захід полягає у внесенні коштів в грошовій одиниці України на спеціальний рахунок самим обвинуваченим або заставодавцем з метою забезпечення виконання обвинуваченим покладених на нього обов'язків під умовою звернення внесених коштів у дохід держави в разі невиконання цих зобов'язань. В КПК України чітко зазначено, що заставодавцями не можуть бути юридичні особи державної та комунальної форми власності, або такі, що фінансуються з державного чи місцевого бюджету. Розмір застави визначається з урахуванням кримінального правопорушення, сімейного та майнового стану обвинуваченого, інших даних про його особу і ризиків та встановлюється від одного до трьохсот розмірів мінімальної заробітної плати, а у виняткових випадках і понад триста розмірів мінімальної заробітної плати без встановлення максимальної межі.

Застава є одним з ефективних засобів, в основу якого покладено економічну заінтересованість у збереженні грошової суми та моральні зобов'язання підозрюваного, обвинуваченого перед іншими фізичними або юридичними особами, які виступили заставодавцями. У разі, коли застава має місце у справах неповнолітніх, заставодавцями можуть виступати батьки, опікуни, піклувальники. За своїм змістом застава спрямована на досягнення конкретної мети – забезпечити виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків. [3]

На відміну від попередньої редакції положень КПК щодо застави, де було вказано, що предметом застави можуть бути як гроші, так й інші матеріальні цінності, будь-яке майно, що перебуває в цивільному обігу, в КПК 2012 року визначено, що предметом застави можуть бути лише кошти у грошовій одиниці України, які вносяться на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Не можуть бути також предметом застави кошти, на які накладено арешт. [4]

Під час досудового розслідування застава, як один із видів запобіжних заходів, застосовується слідчим суддею за клопотанням слідчого погодженого з прокурором або за клопотанням прокурора. [3]

За наявності підстав, передбачених новим КПК України, до неповнолітнього з урахуванням його вікових та психологічних особливостей, роду занять може бути застосовано один із запобіжних заходів, передбачених КПК України. Так, затримання та тримання під вартою можуть застосовуватися до неповнолітнього лише у разі, якщо він підозрюється або обвинувачується у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, за умови, що застосування іншого запобіжного заходу не забезпечить запобігання ризикам, зазначеним у ст. 177 КПК України. [3]

Те саме визначено уч. 2 ст. 33 Закону України від 26 квітня 2001 р. "Про охорону дитинства". Про затримання дитини відповідні органи негайно повідомляють батьків чи осіб, які їх замінюють, а також органи прокуратури. Заборонено утримувати дитину в одному приміщенні з дорослими затриманими, арештованими чи засудженими особами. [2]

У Конвенції про права дитини, ухваленій 44 сесією Генеральної Асамблеї ООН у 1989 р. і ратифікованій Верховною Радою України 27 лютого 1991 р. (далі — Конвенція), міститься гуманне положення щодо застосування до неповнолітнього міри запобіжного заходу. Відповідно до ст. 37 Конвенції "арешт, затримання чи тюремне ув'язнення дитини здійснюється згідно із законом та використовується лише як крайній захід і протягом якомога більш короткого відповідного періоду часу". [1]

Підсумовуючи вище викладене, можемо дійти висновку, що однією з серйозних прогалин чинного законодавства є обмежена кількість закріплених у законодавстві видів покарань реабілітаційного характеру, які можуть бути застосовані до неповнолітнього правопорушника, а також неспроможність внесення застави самим неповнолітнім підозрюваним, обвинуваченим чи його батьків, опікунів, піклувальників. Тому, законодавцві слід більш точно роз'яснити випадки застосування такого запобіжного заходу як застава.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конвенції про права дитини. Міжнародний документ від 20.11.1989 (Редакція станом на 03.04.2003)
2. Закону України від 26 квітня 2001 р. "Про охорону дитинства"
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. // Голос України. – 2012. – 19 травня (№ 90-91).
4. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 р.: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 11 березня 2011 р.: Офіц. текст. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2011. – 248 с.
Інтернет-ресурси:
<http://pravda.if.ua>

Серебренникова Анастасія Вікторівна
студентка 3 курсу напряму «Правознавство»
Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля
Науковий керівник: Підченко Т.В
Старший виладач

НОВА НОРМА КПК УКРАЇНИ : ДОМАШНІЙ АРЕШТ- ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України, який вступив в дію 19 листопада 2012 року, містить ряд положень, що покликані обмежити сферу застосування покарань, пов'язаних з позбавленням волі. До них можна віднести норми щодо:

- 1) проведення досудового розслідування по кримінальним проступкам (неможливо застосувати тримання під вартою по вказаним видам кримінальних правопорушень);
- 2) особливої процедури погоджень застосування всіх без виключення запобіжних заходів (слідчий – прокурор – слідчий суддя);
- 3) запровадження нових, раніше невідомих українському законодавству запобіжних заходів – особисте зобов'язання та домашній арешт.

Домашній арешт не нове поняття для світового суспільства, але в Україні він тільки починає впроваджуватись. Зазначений вид запобіжного заходу вже багато років застосовується в Сполучених Штатах Америки, країнах Євросоюзу та в інших державах. Тож можна зазначити, що Україна рухається шляхом змін згідно тенденцій у світі, тобто шляхом демократизації та дотримання прав людини.

Щодо позитивних моментів запровадження цього запобіжного заходу:

1) шляхом запровадження домашнього арешту вдасться значною мірою розвантажити ізолятори тимчасового тримання осіб та слідчі ізолятори, кількість затриманих в яких не завжди відповідає можливості розміщення таких осіб, що відповідно призводить до порушень прав громадян;

2) новий КПК України чітко встановлює строки можливого застосування домашнього арешту – 2 місяці, при особливій необхідності пов'язану зі складністю кримінального провадження може бути продовжений до 6 місяців, але зазначений строк